

НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПТНЗ ХУДОЖНЬОГО ПРОФІЛЮ

Сучасний тип гуманістично-інноваційної освіти, перехід до якого задекларовано в Національній доктрині розвитку освіти [13], передбачає оновлення цілей системи освіти, зокрема виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, демократичну, правову державу. Як зазначає В. Г. Кремень, із цього випливають завдання діяльності професійних навчальних закладів в умовах поступового впровадження в освітню галузь Національної рамки кваліфікацій: підготовка особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурного розвитку, готова до життя і праці у світі, що змінюється; формування кваліфікованих конкурентоспроможних кадрів, здатних до творчої праці, професійного зростання, опанування та впровадження інформаційно-комунікаційних та інших перспективних технологій тощо [9, с. 179-181].

На початку ХІХ ст. зростає значущість соціальних та економічних знань, інформаційної підготовки, творчих здібностей, професійно важливих якостей особистості. Тому підготовка кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) повинна забезпечувати формування цілісної, узгодженої системи загальноосвітніх, загальнопрофесійних і професійно орієнтованих знань і вмінь учнів, професійних якостей і компетенцій майбутніх фахівців, вимоги до якої визначено у державних стандартах професійно-технічної освіти.

Постановка проблеми. Динамічні зміни у виробничих технологіях, професійній діяльності фахівців художнього профілю, актуалізують потребу перегляду, переосмислення традиційних підходів до підготовки майбутніх

кваліфікованих робітників для підприємств, що займаються виготовленням художньої продукції. Підвищені вимоги, які висуває нині суспільство до робітничих кадрів художнього профілю, зумовлюють відображення у змісті професійної освіти знань, умінь і навичок, спрямованих на розвиток у них творчого мислення, здатності до опанування раціональними прийомами трудової діяльності з урахуванням динамічних змін у технологіях виготовлення різноманітних виробів, застосування сучасного обладнання, зокрема, на основі ІКТ тощо.

Модернізація професійної підготовки фахівців художнього профілю передбачає обґрунтування нових концептуальних підходів у діяльності навчальних закладів художнього профілю, передусім оновлення змісту фахової підготовки, широкого застосування нових методик і технологій теоретичного та виробничого навчання, а також урахування провідних дидактичних вимог, серед яких:

- цілеспрямованість майбутнього фахівця у професії;
- орієнтація на професійний розвиток особистості учня;
- формування потреби самопізнання, усвідомлення учнем особистісного значення процесів самовиховання, професійного самовдосконалення;
- випереджувальний підхід до професійної підготовки;
- формування професійної мобільності;
- систематичність, послідовність, наступність і безперервність навчання;
- наочність професійного навчання;
- поєднання теоретичної підготовки з формуванням професійних умінь і навичок, а також професійним і художньо-естетичним вихованням;
- самостійність у процесі оволодіння професією;
- творчий характер професійної підготовки [1; 2, с. 165].

Аналіз досліджень і публікацій. Вихідними теоретичними положеннями нашого дослідження слугують ґрунтовні праці з дидактики професійної школи (С. Я. Батишев, А. П. Беляєва, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало, О. М. Новіков,

В. О. Радкевич та ін.), теорії професійної освіти (В. Ю. Биков, Г. П. Васянович, С. У. Гончаренко, Р. С. Гуревич, О. А. Дубасенюк, О. С. Дубинчук, В. В. Краєвський, П. Г. Лузан, О. М. Новіков, В. В. Ягупов та ін.), естетизації освіти (І. А. Зязюн, Н. Є. Миропольська, О. П. Рудницька та ін.), концептуальні ідеї педагогіки професійно-технічної освіти (В. С. Безрукова, А. П. Беляєва, Н. В. Кузьміна, Л. Б. Лук'янова, В. Є. Скульська, І. П. Смірнов, О. І. Щербак та ін.), психологічних особливостей формування професійних умінь і навичок (І. Д. Бех, Г. С. Костюк, Н. В. Кузьміна, З. В. Решетова, Н. Ф. Тализіна та ін.), модернізації підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ художнього профілю (О. В. Аніщенко, О. М. Отич, В. О. Радкевич та ін.).

Нові підходи до реформування змістовно-структурних і дидактичних засад професійної підготовки фахівців художнього профілю передбачені в Концепції професійно-художньої освіти. Загальна ціль професійно-художнього навчання в контексті гуманістичної парадигми освіти впливає із загальнолюдських ідеалів, національних традицій, соціального замовлення суспільства, держави, галузі художнього виробництва, є комплексною і включає компетентнісний, освітній, виховний і розвивальний компоненти, які взаємопов'язані та спрямовані на залучення учнівської молоді до оволодіння загальнолюдськими цінностями, системою гуманітарних, фундаментальних і спеціальних знань, способами творчої професійно-художньої діяльності, багатством духовної та матеріальної культури людства в цілому і зокрема українського народу й на цій основі виховання та розвиток особистісних і професійно-значущих якостей майбутніх фахівців з художніх професій [8; 17, с. 57].

Вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури з проблем професійної освіти, а також дослідження масової педагогічної практики свідчить, що, незважаючи на численні пошуки в напрямі наукового осмислення модернізації освітнього процесу, поза увагою дослідників залишилися важливі питання оновлення моделі навчання, впровадження сучасних методик і технологій професійно-художньої підготовки майбутніх фахівців у системі профтехосвіти з урахуванням вимог до рівня їхньої професійної компетентності.

Аналіз теорії та практики інноваційного підходу до професійно-художньої освіти дає підстави зробити висновок, що ця проблема розкрита частково; водночас вона є надзвичайно актуальною, оскільки художня освіта є важливою складовою вітчизняної духовної культури, а в умовах глобалізації її значущість не лише не зменшується, а суттєво зростає. Формування мобільних, різнобічно розвинених фахівців художнього профілю, здатних адаптуватися до соціально-економічних змін та успішно самореалізовуватися в інформаційному суспільстві, є одним із пріоритетних завдань відтворення трудових ресурсів.

Метою нашої статті є обґрунтування: доцільності впровадження інноваційних технологій у професійно-художню освіту з метою розвитку професійної компетентності учнів, активізації їхньої навчальної діяльності та прищеплення їм необхідних професійних якостей; необхідності поєднання здобутків вітчизняної і зарубіжної науки та практики стосовно модернізації ПТНЗ художнього профілю, оновлення змісту та технологій навчання відповідно до нової парадигми освіти.

Концептуальна ідея полягає в тому, що підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників художнього профілю можливе за умови створення інноваційного освітнього середовища, в якому учень спроможний отримати компетенції, необхідні для його художньо-естетичного, професійного й особистісного розвитку. Це потребує розроблення науково-організаційних засад конкретних технологій навчання, які забезпечують прогнозований результат професійно-художньої підготовки, та підготовки відповідних методичних рекомендацій.

Виклад основного матеріалу. В умовах становлення нової, європейської ідентичності особистості, усвідомлення української нації як повноправного члена світової спільноти особливого значення набуває підтримання в молоді національного духу, формування етнокультурної ідентичності, що передбачає усвідомлення людиною себе як носія національного генотипу, національного світогляду, відчуття своєї приналежності до культури народу, формування

відповідних установок, вибір і прийняття власної соціальної ролі в етнічній спільноті [16, с. 74].

Сучасна система мистецької, та професійно-художньої освіти зокрема, складалася протягом багатьох десятиліть. Її головними засадами є безперечна орієнтація на загальнолюдські цінності та послідовна опора на національні традиції. Мистецтво, художня діяльність завжди вважалися надзвичайно важливими у вихованні духовно багаті особистості. Усвідомлена ще від прадавніх часів роль мистецтва у формуванні індивідуальності, збагаченні внутрішнього світу людини спонукала до введення мистецького компоненту в освітній процес у навчальних закладах різних рівнів і типів – школах (братських, початкових, тощо), колегіумах, духовних семінаріях та академіях, згодом гімназіях, класичних університетах тощо. Крім того, в Україні до XIX ст. існувати поодинокі спеціалізовані навчальні заклади творчого спрямування [20, с. 23].

Під художньою професією розуміють конкретний вид роботи в одній із галузей виробництва, що потребує спеціальних і художніх знань, умінь і практичних навичок для її виконання. Кожна з професій, зазвичай, має декілька спеціалізацій, які потребують формування додаткових знань і вмінь. На думку Т. В. Новацького, художні професії слід віднести до таких, «у яких праця відбувається лише за допомогою інтелектуальних операцій» [14, с. 122].

Метою професійно-художньої освіти є одержання систематизованих знань, умінь і навичок, необхідних для реалізації художньої діяльності відповідно до здібностей, нахилів, професійних інтересів особистості, всебічний розвиток таланту, інтелектуального та художнього мислення, національної самосвідомості; формування в майбутніх фахівців психології сприймання (відчуття кольору, форми, естетичних якостей виробу), культури праці, спілкування. Реалізація цієї мети спрямована на формування в учнів наукового світогляду, почуття суспільного обов'язку, розвиток пізнавальної діяльності, виховання особистого позитивного ставлення до процесу праці, художньої творчості та її результатів [7, с. 1].

У радянські часи підготовка кваліфікованих робітників художнього профілю здійснювалась згідно з навчальними планами і програмами для професійно-технічних і технічних училищ, розробленими у Всесоюзному науково-методичному центрі професійно-технічного навчання молоді. Навчальні плани і програми були обов'язковими для виконання, а вказані в них переліки предметів і послідовність їх вивчення, кількість годин, відведених на вивчення кожного предмета, а також перелік предметів, винесених на екзамени, не могли бути змінені без дозволу Державного комітету СРСР з ПТО. Збірники навчальних програм, які виконували функцію освітніх стандартів у професійно-художній підготовці робітничих кадрів, на думку В. О. Радкевич, були недосконалими. Передусім, вони не враховували у змісті підготовки фахівців територіальну специфіку художніх промислів, яким притаманні народних традицій, регіональних особливостей національного мистецтва тощо [18, с. 196].

Згідно з сучасними поглядами, реалізація гуманістичних цінностей в освіті має бути спрямована на підвищення загальної культури особистості, прилучення молоді до національних і загальнолюдській цінностей, що потребує посилення культурологічної спрямованості освіти. Виховання художньої культури особистості в системі професійної освіти, як слушно зауважує І. А. Зязюн, передбачає: гармонізацію особистості професіонала, розвиток його духовності; забезпечення цілісності його суб'єктивної картини світу; наповнення гуманістичним змістом його професійних знань; формування в нього професійно значущих естетичних якостей і художніх здібностей; вироблення активного творчого ставлення до навколишньої дійсності, спроможності знаходити прекрасне в житті та професійній діяльності, прагнення зберігати і примножувати його [5]. Високий рівень художньої культури фахівця виявляється в почутті задоволення від процесу та результатів своєї професійної діяльності й зумовлює, в свою чергу, прагнення до оригінальних, творчих вирішень поставлених професійних завдань.

Важливою особливістю художньої культури є її здатність удосконалювати особистість духовно, морально, а також фізично, що цілком відповідає уявленням,

які склалися зі стародавніх часів і актуальні донині, про всебічно й гармонійно розвинену особистість, яка поєднує «духовне багатство, моральну чистоту й фізичну досконалість» [10]. Основним предметом педагогічних зусиль у навчанні, на думку Н. Є. Миропольської, має бути цілеспрямований вплив на формування художньої культури учнів у ході засвоєння основ мистецтва як сфери вищого духовного відображення естетичного. При цьому під стратегією формування художньої культури слід розуміти розвиток неповторного ансамблю психічних сил людини, її художнього «Я» [12, с. 20].

Підготовка фахівців художнього профілю тісно пов'язана з необхідністю розвитку емоційно-чуттєвого світосприймання. Художня творчість, на відміну від інших видів діяльності, вимагає естетичного переживання як невід'ємного базового компонента художнього сприймання. Матеріальне й духовне у ній взаємно ототожнюються, а не просто поєднуються або врівноважуються, тобто вступають в особливий зв'язок, в якому виникають нові системні властивості [6, с. 183]. Художня творчість є цілеспрямованим трудовим процесом, розрахованим на передачу людям певних думок і почуттів, і водночас передбачає духовне задоволення, радість від процесу перетворення реальності [6, с. 190].

Особливістю художньої діяльності є те, що в ній поєднуються всі види людської діяльності:

- пізнавальна, за допомогою якої суб'єкт проникає в глиб об'єкта, вивчає його не змінюючи;
- перетворювальна, спрямована на зміни (ідеальні або реальні) об'єкта, на створення того, чого раніше не існувало;
- ціннісно-орієнтовна, яка визначає значення об'єкта для суб'єкта, причому об'єкт для суб'єкта є носієм цінностей, котрі він співвідносить зі своїми ідеалами та намірами;
- комунікативна, що забезпечує спілкування людей, їхню взаємодію як подібних і рівних суб'єктів [6; 15, с. 15].

Очевидно, що в художній практиці відображається споконвічна синкретичність, а сама вона, об'єднуючи його пізнання, оцінку, перетворення,

спілкування людей, виступає як сукупний, єдиний і цілісний вид діяльності [15, с. 17]. Таким чином, художня творчість є складним комплексом різних видів і типів людської діяльності; це своєрідна, індивідуальна, в кожному випадку неповторна єдність праці (розумової та фізичної), дискурсивного та інтуїтивного пізнання, єдність думки і почуття [3, с. 11]. У художній творчості відбувається своєрідний синтез діяльнісних форм з метою створення матеріальних і духовних цінностей і пізнання дійсності.

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку художнього виробництва ринку праці потрібні фахівці, які легко адаптуються до нових виробничих відносин, змін у технологіях проектування та виготовлення витворів образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва. А це спонукає до постійного самовдосконалення, оволодіння знаннями на високому рівні інтелектуального розвитку, підвищення професійної майстерності. Зростаючі вимоги потребують запровадження нової системи професійного навчання – ступеневої, яка забезпечує формування не просто високопрофесійних майстрів, а творчих особистостей, спрямованих на постійне самовдосконалення в мистецтві, відродження народних традицій, активну участь у культуротворчих процесах тощо [18, с. 191-192].

Неперервність професійно-художньої освіти сьогодні розглядається як комплекс державних і приватних навчальних закладів художнього профілю, що забезпечують організаційну та змістовну єдність, наступність і взаємозв'язок усіх ланок професійно-художньої освіти з урахуванням актуальних і перспективних суспільних та економічних потреб, особистісних прагнень і можливостей. Урахування нових психолого-педагогічних концепцій, культурологічних, дидактичних теорій, методичних орієнтацій, забезпечують неперервній професійно-художній освіті конкурентоспроможність, відкритість, гнучкість, інтеграцію в міжнародний освітній простір [18, с. 206].

На нашу думку, оновлення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців художнього профілю має базуватися на таких професійно-значущих якостях особистості, як уміння планувати свою діяльність, працювати самостійно

з елементами творчості, вмінні критично аналізувати одержані результати, тобто розвинута культура праці. Перетворення в професійно-художній освіті спрямовані на забезпечення можливості для творчого зростання особистості майбутнього митця (майстра-художника), формування національних, культурно-естетичних цінностей, якісної професійної підготовки фахівців художнього профілю, розвитку їхньої здатності до самореалізації в індивідуальній і колективній художній діяльності; оволодіння відповідними кваліфікаціями і компетенціями, необхідними для професійної мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці, а також для соціального визнання кожного випускника художнього навчального закладу митцем, професіоналом у художньому середовищі [11]. Професійна компетентність фахівця цього профілю означає вміння створити художній твір в обраному виді мистецтва (художнього ремесла), здатність розвивати власний таланти і природну обдарованість, вміння розраховувати свої інтелектуальні, творчі та організаційні ресурси, самостійно формувати світоглядні основи творчості на сучасному етапі соціальних перетворень [4, с. 32-33].

Теоретичні основи змісту професійної підготовки робітників за професіями художнього профілю, як уже зазначалося, зумовлені народними художніми традиціями, зокрема місцевими, адже без поглибленого вивчення та засвоєння народного мистецтва неможливо підготувати духовно багатого конкурентоспроможного фахівця. Водночас життя спонукає до активного впровадження у професійну підготовку фахівців художнього профілю інформаційно-комунікаційних технологій навчання, застосування сучасного обладнання, комп'ютерної та телекомунікаційної техніки. У процесі модернізації системи підготовки фахівців, оновлення змісту професійно-технічної освіти важливим є розроблення та впровадження в навчальний процес цілісної методики, орієнтованої на новітні технології навчання, електронні освітні ресурси.

Відповідно до міжнародних підходів, фахівці художнього профілю класифікуються як професіонали, яким властивий просторовий тип інтелекту – спроможність мислити в трьох вимірах, комбінаторні здібності, здатність до запам'ятовування й відображення наочно-образної інформації. Художня творчість

базується на здатності особистості до конкретно-образного, проектного мислення, маніпулювання різними типами інформації, розумового конструювання, інтегративної діяльності та просторової уяви. Тому в системі професійної художньої освіти проектне навчання і формування проектного мислення майбутніх фахівців має особливе значення.

Практика свідчить, що найбільш ефективно впливає на внутрішній світ майбутніх фахівців, допомагає зорієнтуватися в навколишньому житті, вчить сприймати красу, стимулює до розвитку творчого мислення, уяви, пам'яті, створює умови для творчої самореалізації такий вид навчальної діяльності як художнє конструювання. При цьому в навчально-виховному процесі відбувається поєднання графічної, колористичної, художньо-етнічної, біонічної, модельно-макетної видів робіт та інтегрування трьох складових їхньої діяльності: естетичної, образотворчої та конструкторсько-технологічної, які гармонізують весь вплив на творчий розвиток учнів [19, с. 223].

Особливості сучасної епохи потребують переосмислення традиційних і формування нових шляхів реалізації завдань, поставлених законодавством України перед системою освіти. Насамперед це подолання стандартизованого, «безликого» характеру освіти, переважання репродуктивних методів роботи. Зарубіжна наукова думка для вирішення цих проблем пропонує формування системи інноваційної креативної освіти, методологічною парадигмою якої має стати творчість як пошук і практичне створення оригінального, нового, прогресивного, унікального, соціально значущого. Згідно з концепцією креативної освіти формування духовно розвинутої творчої особистості передбачає передусім участь майбутніх фахівців у активних дослідженнях, проектному та проблемному навчанні на основі яких відбувається становлення власної системи знань та їх аксіологізація завдяки рефлексії ціннісного та смислового аспектів. У зв'язку з цим очевидно є необхідність створення якісно нового навчально-методичного забезпечення (програми, підручники, навчально-методичні посібники, дидактичні матеріали, творчі завдання різної складності, мультимедійні електронні освітні ресурси різного типу тощо) на основі поєднання

синергетичного, культурологічного, аксіологічного, компетентнісного та інформатичного підходів до професійно-художньої освіти.

У свою чергу максимальне та багатоманітне використання новітніх педагогічних технологій потребує розвитку методологічної, методичної та дослідницької культури педагогічних працівників ПТНЗ художнього профілю шляхом пошуку й реалізації якісно нових підходів до їхньої професійної підготовки. Педагог професійно-художнього навчального закладу має бути митцем, здатним подолати стереотипи традиційної художньо-педагогічної діяльності, володіти сучасними художніми технологіями, професійно-художньою майстерністю та необхідним потенціалом знань, умінь і навичок для забезпечення ефективного викладання професійно орієнтованих предметів художнього профілю на всіх етапах навчання [19, с. 226].

Усі зазначені в статті науково-організаційні аспекти модернізації професійної підготовки у ПТНЗ художнього профілю відображає прогностична модель професійно-художньої освіти – варіативно-модульний навчально-виробничий комплекс, який забезпечує методологічні принципи якісного оновлення підготовки майбутніх фахівців художнього профілю шляхом створення інноваційного освітнього середовища, впровадження сучасних технологій навчання, підвищення варіативності освітніх програм та ефективності форм і методів навчання, постійного моніторингу якості освіти, конкретизації планування та вдосконалення управління цими процесами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в теперішній науково-освітній системі України професійно-художня освіта, виконуючи функції збереження традицій національної культури, є важливою складовою сучасного культурного контексту, а також збереження вікових традицій народної культури. Модернізаційні процеси в цій галузі освіти спрямовані на подолання розриву між чинною системою професійної підготовки та інноваційними соціокультурними процесами і ґрунтуються на ідеях варіативності, наступності, багаторівневості, безперервності професійно-художньої освіти.

Побудова інноваційної системи професійно-художньої освіти можлива за умов: диверсифікації та регіоналізації цієї освітньої галузі, розширення мережі професійно-технічних навчальних закладів художнього профілю; створення навчально-виробничого комплексу, що забезпечує ефективність професійно-практичної підготовки; поліпшення якості професійно-художньої освіти шляхом створення інноваційного освітнього середовища з метою оновлення змісту навчання та впровадження сучасних освітніх технологій, у тому числі комп'ютерно орієнтованих, та електронних освітніх ресурсів; збереження національних традицій і відродження зникаючих художніх промислів і ремесел; розвитку регіональних професійно-художніх творчих шкіл; збалансованої кадрової політики та стратегічного планування розвитку економіки на галузевому регіональному рівні, яка забезпечувала б створення умов для оптимального задоволення потреби особистості в отриманні художньої професії в галузі мистецтва, а ринок праці – в затребуваних творчих кадрах.

Модернізація системи професійно-художньої освіти забезпечить: розвиток національної освітньої мережі художніх навчальних закладів на інноваційних принципах та їх інтеграцію у світовий освітній простір; закріплення практики децентралізованого управління (на основі таких принципів управління як: програмно-цільовий метод, стратегічний менеджмент, стратегічне планування, моделювання і прогнозування) і регіоналізації підготовки конкурентоспроможних фахівців художнього профілю (переорієнтації професійної діяльності на організаційно-управлінському, педагогічному, змістовому та творчому рівнях); упровадження в заклади професійно-художньої освіти нових теоретичних концепцій, художніх ідей, методик навчання та форм виховання учнів; формування нового типу освічених фахівців художнього профілю, що базується на моделі творчої особистості.

До першочергових завдань вітчизняної педагогічної науки відносимо: осмислення кращого світового досвіду, виявлення тенденцій, прогресивних ідей, концепцій і моделей розвитку професійно-художньої освіти в різних країнах; теоретико-методологічне обґрунтування, організаційно-методичне забезпечення і

прогнозування процесу подальшого розвитку професійно-художньої освіти, розроблення принципів і змісту її багаторівневої побудови, дослідження психолого-педагогічних і соціально-економічних чинників підвищення якості професійно-художньої підготовки, обґрунтування оптимальної структури навчального процесу системи професійно-художньої освіти, міждисциплінарного та прогностичного підходів до нагальних проблем професійної освіти фахівців художнього профілю з урахуванням загальносвітових глобалізаційних та інтеграційних тенденцій, а також застосування електронних освітніх ресурсів у цій освітній галузі.

1. Батышев С. Я. Подготовка рабочих кадров / С. Я. Батышев. — М. : Экономика, 1984. — 247 с.
2. Беляева А. П. Дидактические принципы профессиональной подготовки профтехучилищах : [метод. пособ.] / А. П. Беляева. — М. : Высш. шк., 1991. — 208 с.
3. Громов Е. С. Художественное творчество : опыт эстетической характеристики некоторых проблем / Е. С. Громов. — М. : Политиздат, 1970. — 263 с.
4. Зива В. Ф. Прогностическая модель и стратегия построения инновационной системы художественного образования в России : автореф. дис. на соискание ученой степени доктора педагогических наук : спец. 13.00.01 «Теория и методика профессионального образования» / В. Ф. Зива. — М., 2009. — 47 с.
5. Зязюн І. А. Національна державна комплексна програма естетичного виховання / укл. І. А. Зязюн, О. М. Семашко // Рідна школа. — 1995. — № 12. — С. 29—52.
6. Каган М. С. Философия культуры / М. С. Каган. — СПб. : ТОО ТК «Петрополис», 1996. — 416 с.
7. Ковальчук В. І. Формування культури праці учнів ПТНЗ художнього профілю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – Теорія та методика професійної освіти / В. І. Ковальчук. — К., 2005. — 23 с.
8. Концепція професійно-художньої освіти / В. О. Радкевич // Професійно-технічна освіта. — 2000. — №2. — С.43—47.
9. Кремень В. Г. Освіта і наука України : шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). В. Г. Кремень. — К. : Грамота, 2003. — 216 с.
10. Кремень В. Г. Педагогічна освіта в контексті цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти : педагогічна майстерність, творчість, технології : зб. наук. праць / за заг. ред. Н. Г. Ничкало. — Харків : НТУ «ХП», 2007. — С. 3—8.
11. Локшин В. Організаційно-педагогічні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників з професій народних художніх промислів: студійний аспект [Електронний ресурс] / Віктор Локшин // Теорія і практика професійно-технічної освіти в контексті інтеграції України в європейській освітній простір ; 23-24 квітня 2008 р. — К., 2008. — Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-7063.html?page=4#348126>.
12. Миропольська Н. Є. Виміри сформованості художньої культури школярів / Наталія Миропольська // Мистецтво та освіта. — 2001. — № 3. — С. 20—23.
13. Національна доктрина розвитку освіти : затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 р., № 347/2002 // Освіта. — 2002. — № 26. — С. 2—4.

14. Новацький Т. В. Людська праця. Аналіз поняття / Тадеуш В. Новацький ; переклад з пол. Ю. Родик. — Львів : Літопис, 2010. — 182 с.

15. Основи художньої культури : навч. посібник для вищ. навч. закладів / за ред. В. О. Лозового, Л. В. Анучиної. — Ч. 1. Теорія та історія світової художньої культури. — Харків : Основа, 1997. — 320 с.

16. Отич О. Українське народне мистецтво у формуванні етнокультурної ідентичності особистості / О. Отич // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України ; [ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.]. — Вип. 2 — К. : Вид-во ІПТО НАПН України, 2011. — С. 74—81.

17. Радкевич В. Обґрунтування цілей професійно-художнього навчання фахівців художніх промислів і ремесел / В. Радкевич // Професійно-художня освіта України : зб. наук. праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова), В. О. Радкевич, Н. М. Чепурна (заступники голови) та ін. — Київ ; Черкаси : вид-во «Черкаський ЦНТЕІ», 2007. — Вип. IV. — С. 55—64.

18. Радкевич В. Ступенева професійно-художня освіта в Україні як педагогічна система / Валентина Радкевич // Неперервна професійна освіта : теорія і практика : науково-методичний журнал. — 2001. — Вип. 3. — С. 191—206.

19. Сотська Г. І. Технологія творчого розвитку особистості засобами художнього конструювання / Г. І. Сотська // Творчий розвиток особистості засобами мистецтва : навчально-методичний посібник / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. — Чернівці : Зелена Буковина, 2011. — С. 217—240.

20. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва : навчально-методичний посібник / за ред., передмова Н. Г. Ничкало. — Чернівці: Зелена Буковина, 2011. — 280 с.

Лариса Анатоліївна Руденко, Андрій Вікторович Литвин

Науково-організаційні засади модернізації професійної підготовки у ПТНЗ художнього профілю

У статті обґрунтовано доцільність впровадження інноваційних технологій у професійно-художню освіту з метою розвитку професійної компетентності учнів, активізації їхньої навчальної діяльності та прищеплення їм необхідних професійних якостей, а також необхідність поєднання здобутків вітчизняної методики із зарубіжною наукою та практикою стосовно модернізації ПТНЗ художнього профілю, оновлення змісту та технологій навчання відповідно до нової парадигми освіти. Для цього слід розробити конкретні методичні рекомендації, які забезпечать прогнозований результат професійно-художньої підготовки.

Концептуальна ідея модернізації професійно-художньої освіти полягає в тому, що підвищення якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників художнього профілю можливе за умови створення інноваційного освітнього середовища, в якому учень спроможний отримати компетенції, необхідні для його художньо-естетичного, професійного й особистісного розвитку.

Ключові слова: модернізація, професійно-художня освіта, ПТНЗ художнього профілю, художня культура, художня творчість, педагогічні працівники, компетентність.

Лариса Анатольевна Руденко, Андрей Викторович Литвин

Научно-организационные основы модернизации профессиональной подготовки в ПТУЗ художественного профиля

В статье обоснована целесообразность внедрения инновационных технологий в профессионально-художественное образование с целью развития профессиональной компетентности учащихся, активизации их учебной деятельности и воспитания у них необходимых профессиональных качеств, а также необходимость сочетания достижений отечественной методики с зарубежной наукой и практикой модернизации ПТУЗ художественного профиля, обновления содержания и технологий обучения в соответствии с новой парадигмой образования. Для этого следует разработать конкретные методические рекомендации, которые обеспечат прогнозируемый результат профессионально-художественной подготовки.

Концептуальная идея модернизации профессионально-художественного образования заключается в том, что повышение качества профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих художественного профиля возможно при условии создания инновационной образовательной среды, в которой учащийся сможет обрести компетенции, необходимые для его художественно-эстетического, профессионального и личностного развития.

Ключевые слова: модернизация, профессионально-художественное образование, ПТУЗ художественного профиля, художественная культура, художественное творчество, педагогические работники, компетентность.

Larysa Rudenko, Andrey Lytvyn

Scientific and Organizational Grounds of Professional Training Modernization at Vocational Schools of Arts

The article deals with the feasibility of implementing innovative technologies in vocational and artistic education to develop students' professional competence, to intensify their training and to bring up professional skills necessary for them, as well as the need to combine the achievements of the national methods with foreign science and practice in modernization of vocational schools of arts and to update the content and technology of training under the new paradigm of education. The specific guidelines that provide a predictable result of professional and artistic training should be developed.

The conceptual idea of upgrading vocational and artistic education is that improving the quality of professional training of skilled workers of artistic profile is possible only through creating the innovative educational environment where a student is able to gain the competence necessary for his or her artistic and aesthetic, professional and personal development.

Keywords: modernization, vocational and artistic education, vocational school of arts, art culture, arts, teaching staff, competence.